

## هزینه تمام شده تولید پسته در باغات مثمر کشور در سال ۱۳۹۰

کمیسیون باغبانی انجمن پسته ایران

نزدیک بسیار محتمل به نظر می رسد؛ کما اینکه اثرات شروع این بحران هم اکنون نیز قابل مشاهده است. در گزارش حاضر هزینه تولید پسته برای یک هکتار از یک باغ پسته مثمر در سال ۱۳۹۰ بررسی شده و با هزینه تولید همان باغ در سال ۱۳۸۸ مقایسه می گردد.

ایران هم اکنون بالغ بر ۲۰۰ هزار تن پسته خشک در پوست در سال است که در صورت تداوم وضع موجود و پیشی گرفتن هزینه های تولید از قیمت محصولات جایگزین و رقیب، از دست رفتن حداقل بخش قابل توجهی از سهم ایران در این بازار و به تبع آن درآمد میلیارد دلاری این صنعت در آینده

تورم مزمن و شدید موجود در اقتصاد کشور و سیاست تثبیت نرخ ارز توسط دولت از یک سو و طرح هدفمند کردن یارانه ها از سوی دیگر، باعث کاهش یا از بین رفتن مزیت نسبی اقتصادی بسیاری از فعالیت های تولیدی در کشور از جمله کشاورزی و تولید پسته شده است. بازار صادراتی بالقوه پسته

### جدول شماره ۱. مشخصات عمومی باغی تأثیرگذار بر هزینه های تولید

| تاریخ     | آذر ۹۰         | پیوند          | احمدآقایی - اکبری | جنس خاک     | مخلوط مناسب             |
|-----------|----------------|----------------|-------------------|-------------|-------------------------|
| کد باغدار | XXXXXXXXXXXXXX | فاصله رس       | ۷ متری            | روش آبیاری  | غرق آبی با کانال سیمانی |
| محل باغ   | XXXXXXXXXXXXXX | سن باغ         | ۳۰ سال به بالا    | کیفیت آب    | اسیدی و کمی شور         |
| مساحت     | XXXXXXXXXXXXXX | میانگین برداشت | ۱۵۰۰ هکتار / کیلو | دوره آبیاری | ۴۵ روزه                 |

### جدول شماره ۲. میانگین سالیانه هزینه های جاری باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر (تومان)

| عنوان               | واحد            | هزینه واحد | مقدار  | هزینه     |
|---------------------|-----------------|------------|--------|-----------|
| باغبانی             | بیل زنی         | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۷,۰       |
|                     | هرس             | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۱۷,۰      |
|                     | علف کنی (وجین)  | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۹,۰       |
|                     | آبیاری          | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۳۲,۰      |
|                     | توکاری و پیوند  | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۳,۰       |
|                     | جمع             | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۶۸,۰      |
| کود دهی و اصلاح خاک | شیمیائی خاک     | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۱,۵       |
|                     | محلول پاشی      | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۰,۵       |
|                     | حیوانی          | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۵,۵       |
|                     | اصلاح خاک       | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۴,۵       |
|                     | جمع             | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۱۲,۰      |
| سم و روغن           | دفع آفات        | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۴,۰       |
|                     | تله گذاری       | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ |           |
|                     | علف کشی         | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ |           |
|                     | قارچ کشی        | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ |           |
|                     | دفع جانور مزاحم | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ |           |
|                     | روغن پاشی       | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ |           |
|                     | جمع             | نفر-روز    | ۲۳,۵۰۰ | ۴,۰       |
| سایر                |                 |            |        | -         |
| جمع                 | نفر-روز         | ۲۳,۵۰۰     | ۸۴,۰   | ۱,۹۷۴,۰۰۰ |

ادامه جدول شماره ۲. میانگین سالیانه هزینه های جاری باغبان ۲۰۱۱ ی یک هکتار باغ پسته مثمر (تومان)

| عنوان               |                       | واحد       | هزینه واحد | مقدار   | هزینه     |
|---------------------|-----------------------|------------|------------|---------|-----------|
| باغبانی             | نهال و پیوند          | عدد        | ۷۰۰        | ۲۰,۰    | ۱۴,۰۰۰    |
|                     | بیل و ...             | عدد        | ۱۵,۰۰۰     | ۰,۲     | ۳,۰۰۰     |
|                     | قیچی و اره و ...      | عدد        | ۲۰,۰۰۰     | ۰,۱     | ۲,۰۰۰     |
|                     | تعمیرات سیستم آبرسانی | متر        | ۵,۰۰۰      | ۵,۰     | ۲۵,۰۰۰    |
|                     | جمع                   |            |            |         | ۴۴,۰۰۰    |
| کود دهی و اصلاح خاک | شیمیائی خاک           | کیلو       | ۳۰۰        | ۱,۵۰۰,۰ | ۴۵۰,۰۰۰   |
|                     | محلول پاشی            | لیتر       | ۷,۵۰۰      | ۱,۰     | ۷,۵۰۰     |
|                     | حیوانی                | تن         | ۶۰,۰۰۰     | ۲۰,۰    | ۱,۲۰۰,۰۰۰ |
|                     | اصلاح خاک             | تن         | ۳,۰۰۰      | ۳۵,۰    | ۱۰۵,۰۰۰   |
|                     | جمع                   |            |            |         | ۱,۷۶۲,۵۰۰ |
| سم و روغن           | سموم دفع آفات         | لیتر       | ۱۵,۰۰۰     | ۱۰,۰    | ۱۵۰,۰۰۰   |
|                     | تله                   | عدد        | ۷,۵۰۰      | ۱,۰     | ۷,۵۰۰     |
|                     | علف کش                | لیتر       | ۵,۵۰۰      | ۳,۰     | ۱۶,۵۰۰    |
|                     | قارچ کش               | لیتر       |            |         | -         |
|                     | دفع جانور مزاحم       |            |            |         | -         |
|                     | روغن                  | لیتر       | ۱,۲۰۰      | ۳۵,۰    | ۴۲,۰۰۰    |
|                     | جمع                   |            |            |         | ۲۱۶,۰۰۰   |
|                     | سایر                  |            |            |         | -         |
| جمع                 |                       |            |            |         | ۲,۰۲۲,۵۰۰ |
| باغبانی             | شخم زنی               | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      | ۲۱,۰    | ۱۲۸,۱۰۰   |
|                     | تیلر                  | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | ریپر                  | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | جمع                   | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
| کود دهی و اصلاح خاک | شیمیائی خاک           | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      | ۵,۰     | ۳۰,۵۰۰    |
|                     | محلول پاشی            | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | حیوانی                | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | اصلاح خاک             | ماشین-ساعت | ۳۰,۰۰۰     |         |           |
| سم و روغن           | جمع                   |            |            | ۶,۰     | ۳۶,۶۰۰    |
|                     | دفع آفات              | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | تله گذاری             |            |            |         |           |
|                     | علف کشی               | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | قارچ کشی              | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | دفع جانور مزاحم       |            |            |         |           |
|                     | روغن پاشی             | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
|                     | جمع                   | ماشین-ساعت | ۶,۱۰۰      |         |           |
| آزمایش و مشاوره     |                       | عدد        | ۵۵,۰۰۰     | ۰,۱     | ۵,۵۰۰     |
| سایر                |                       |            |            |         | -         |
| جمع                 |                       |            |            |         | ۲۳۰,۷۰۰   |
| کل جاری             |                       |            |            |         | ۴,۲۲۷,۲۰۰ |

## هزینه تمام شده تولید پسته در باغات مثمر کشور در سال ۱۳۹۰

در یک هکتار باغ پسته با عملکرد متوسط ۱۵۰۰ کیلوگرم در هکتار محاسبه گردیده که عملاً جز گروه باغ های خوب و مطلوب قرار می گیرد و متأسفانه با شرایط نامطلوب منابع آب، تعداد این باغات در سطح کشور و به ویژه در استان کرمان محدود بوده و روز به روز نیز کمتر می شود. به عبارتی متوسط هزینه تولید هر کیلو پسته در باغات با شرایط عمومی نامطلوب که معمولاً عملکردهای پایین تر از ۸۰۰ کیلوگرم در هکتار دارند بسیار بیشتر از این رقم می شود. به باور انجمن پسته ایران، افزایش هزینه سالانه تولید هر کیلو پسته ناشی از تورم سالیانه، و بهره وری پایین باغات به دلیل وضعیت بفرنج منابع آب، در حال حاضر بزرگترین مشکل باغداری پسته بوده که روز به روز شکاف هزینه و درآمد را بیشتر و بیشتر می نماید به گونه ای که عملاً هر ساله تعداد بیشتری از باغات از شرایط تولید اقتصادی خارج شده و این موضوع امکان رقابت قیمتی در بازار جهانی را از صنعت پسته ایران سلب می نماید.

مورد بررسی در سال ۱۳۹۰ برابر ۴,۲۲۷,۲۰۰ تومان و میانگین هزینه سرمایه ای باغبانی نیز ۳,۱۴۲,۵۰۰ تومان بوده است. به عبارتی جمع هزینه های باغبانی در هر هکتار از باغ نمونه مورد بررسی به ۷۳۶۹۷۰۰ تومان بالغ می گردد که معادل ۴۹۱۰ تومان هزینه به ازای هر کیلو پسته خشک تولیدی می شود. در صورتی که به این هزینه، مبلغ ۱۶۵۰ تومان هزینه سالیانه بیمه، برداشت، حمل، فراوری و مدیریت برای هر کیلو پسته را نیز اضافه کنیم، متوسط هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک درهم به ۶۵۶۰ تومان بالغ خواهد شد. مقایسه هزینه های فوق با هزینه تولید هر کیلو پسته خشک در سال ۱۳۸۸ به میزان ۴۷۱۵ تومان، بیانگر رشد ۳۹ درصدی هزینه تولید در طی دو سال می باشد. این افزایش در هزینه های جاری ۵۸ درصد، در هزینه های سرمایه ای ۳۳ درصد و در هزینه های بیمه، برداشت، حمل، فراوری و مدیریت ۴۶ درصد بوده است. بایستی توجه نمود که هزینه های فوق

بر این اساس انجمن پسته ایران در آذرماه ۱۳۸۸ و آذرماه ۱۳۹۰ اقدام به برآورد هزینه تمام شده پسته در یک هکتار از این باغ با عملکرد میانگین ۱۵۰۰ کیلوگرم پسته خشک در هکتار نمود که اطلاعات آن به شرح جداول زیر ارائه گردیده است:

- جدول شماره ۱. مشخصات عمومی باغی تأثیرگذار بر هزینه تولید
- جدول شماره ۲. میانگین سالیانه هزینه های جاری باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر
- جدول شماره ۳. میانگین سالیانه هزینه های سرمایه ای باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر
- جدول شماره ۴. میانگین سالیانه هزینه های بیمه، برداشت، حمل، فراوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک
- در جدول شماره ۵ نیز هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک در سال های ۸۸ و ۹۰ مقایسه شده است. همانگونه که در جداول فوق الذکر ملاحظه می گردد، کل هزینه های جاری نگهداری یک هکتار باغ پسته

جدول شماره ۳. میانگین سالیانه هزینه های سرمایه ای باغبانی یک هکتار باغ پسته مثمر (تومان)

| عنوان        | واحد             | هزینه واحد | مقدار      | هزینه     |
|--------------|------------------|------------|------------|-----------|
| آب           | با فرض خرید کامل | متر مکعب   | ۱۵۰        | ۲,۰۴۰,۰۰۰ |
| استهلاک      | سی ساله مستقیم   | هکتار      | ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ | ۱,۰۰۰,۰۰۰ |
|              | بیست ساله مستقیم | هکتار      | ۵۰,۰۰۰     | ۲,۵۰۰     |
|              | ده ساله مستقیم   | هکتار      | ۱,۰۰۰,۰۰۰  | ۱۰۰,۰۰۰   |
|              | جمع              |            |            | ۱,۱۰۲,۵۰۰ |
| کل سرمایه ای | جمع              |            |            | ۳,۱۴۲,۵۰۰ |

جدول شماره ۵. مقایسه هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته خشک (تومان) در سالهای ۸۸ و ۹۰

جدول شماره ۴. میانگین سالیانه هزینه های بیمه، برداشت، حمل، فراوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک (تومان)

| عنوان                 | هزینه | شرح                                                            | ۱۳۸۸      | ۱۳۹۰      | درصد رشد |
|-----------------------|-------|----------------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------|
| بیمه کشاورزی          | ۱۳۰   | هزینه باغبانی در هر هکتار                                      | ۲,۶۷۲,۲۲۵ | ۴,۲۲۷,۲۰۰ | ۵۸       |
| نگهبانی، برداشت و حمل | ۴۰۰   |                                                                | ۲,۳۵۳,۳۳۳ | ۳,۱۴۲,۵۰۰ | ۳۳       |
| فراوری                | ۶۰۰   |                                                                | ۵,۰۲۵,۶۵۸ | ۷,۳۶۹,۷۰۰ | ۴۶       |
| بیمه انبار            | ۲۰    | جمع هزینه های باغبانی برای هر کیلو پسته خشک                    | ۳۵۹۰      | ۴۹۱۰      | ۳۶       |
| مدیریت و دفتری        | ۵۰۰   | جمع هزینه های بیمه، حمل، فراوری و مدیریت برای هر کیلو پسته خشک | ۱۱۲۵      | ۱۶۵۰      | ۴۶       |
| سایر                  | -     | هزینه تمام شده تولید برای هر کیلو پسته خشک                     | ۴۷۱۵      | ۶۵۶۰      | ۳۹       |
| جمع                   | ۱,۶۵۰ |                                                                |           |           |          |